

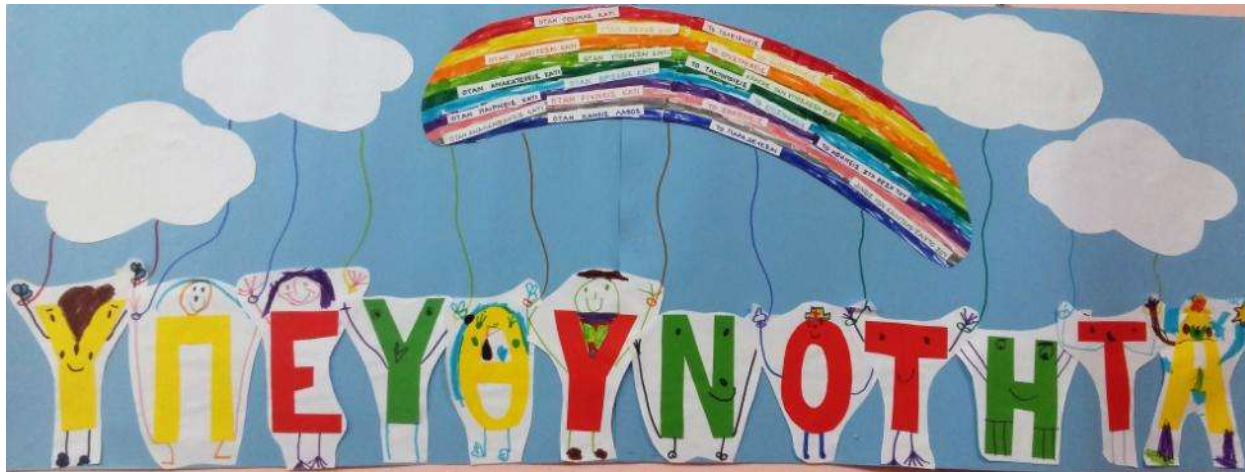
ΜΕΝΟΥΜΕ
ΑΣΦΑΛΕΙΣ

Θρησκεία και σύγχρονος άνθρωπος

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4 ΑΞΙΕΣ

Α ΓΕΛ & Α ΕΠΑΛ

Α ΘΕ 4.5. Ευθύνη

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση στα Θρησκευτικά – Λίτσα Γλάρου, 2^ο ΓΕΛ Αλιβερίου 2019-20

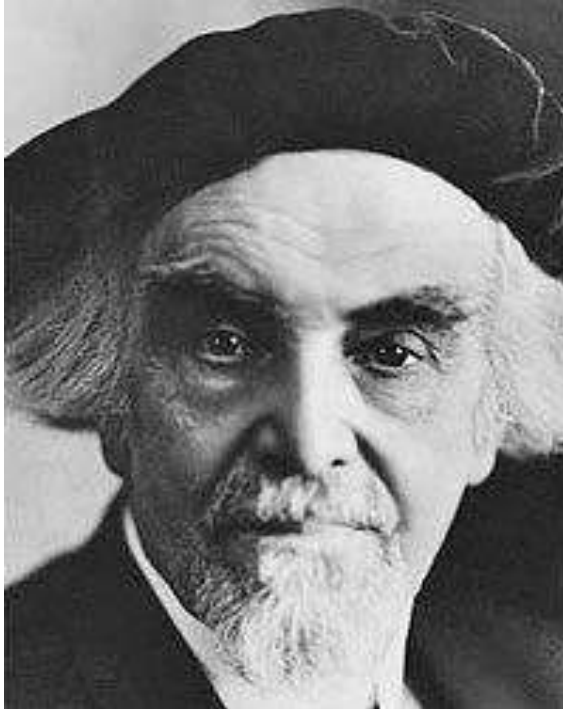
Ευθύνη

- Το ουσιαστικό **ευθύνη** δηλώνει την υποχρέωση που έχει κάποιος να δίνει λόγο για τις ενέργειές του, να λογοδοτεί για ό,τι ενδεχομένως συμβεί, να ανταποκρίνεται στα καθήκοντα ή τις αρμοδιότητες που έχει αναλάβει.

Δικαιώματα και ευθύνες

- Νικολάι Μπερντιάγεφ, Ρώσος φιλόσοφος (1874-1948): *«Το ψωμί μου είναι ζήτημα υλικό, το ψωμί του αδελφού μου είναι ζήτημα πνευματικό».*

Η ευθύνη του πιστού για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του σύγχρονου κόσμου

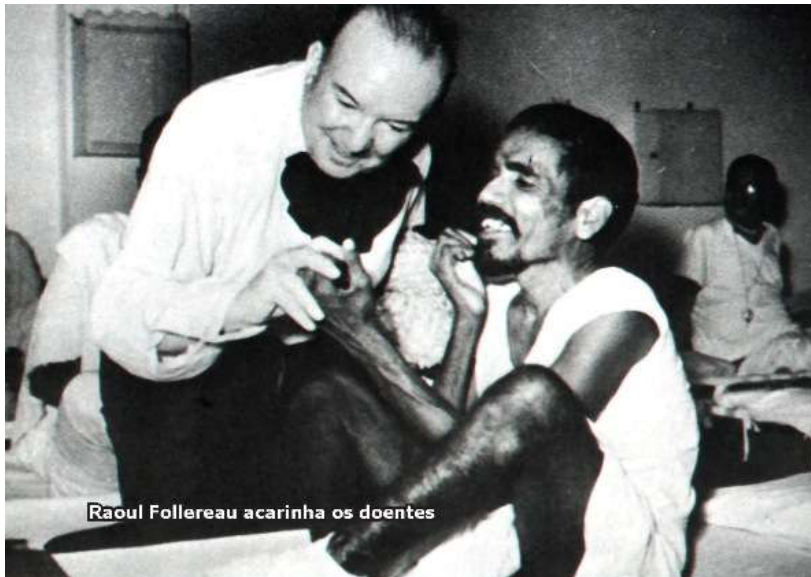
Αγία Μαρία Σκομπσόβα

Η αγία Μαρία Σκομπσόβα, κατά κόσμον Ελισαβέτα Πιλένκο, γεννήθηκε το 1891 στη λεττονική πόλη Ρίγα, η οποία τότε ήταν κομμάτι της Ρωσικής αυτοκρατορίας. Έζησε μια επική ζωή, γεμάτη ανατροπές, προσωπικές και εθνικές τραγωδίες, αλλά και μια σημαδιακή γνωριμία με το Χριστό, στον θάνατο της μικρής της κόρης Νάστιας, η οποία θα καθόριζε το υπόλοιπο της ζωής της, στην απόφασή της να ζήσει ως μοναχή, όντας ακόμη νέα με μικρά παιδιά, στην προσφορά της για το συνάνθρωπο με όλη της την ψυχή και τέλος στον μαρτυρικό της θάνατο στα κρεματόρια του Ράβενσμπρουκ, για χάρη των διωκόμενων Εβραίων από τους Ναζί, στις 30 Μαρτίου του 1945, ανήμερα της Μεγάλης Παρασκευής

ΜΕΝΟΥΜΕ
ΑΣΦΑΛΕΙΣ

Ραούλ Φολλερώ (1903-1977)

Raoul Follereau acarinha os doentes

Ο Ραούλ Φολλερώ αφιέρωσε τη ζωή του στην κοινωνική αποκατάσταση των χανσενικών και την καταπολέμηση του «στίγματος»

- Αν ο Χριστός χτυπήσει αύριο την πόρτα σας...
- Αν ο Χριστός χτυπήσει αύριο την πόρτα σας θα τον αναγνωρίσετε;
- Θα έλθει ίσως σαν άλλοτε φτωχός κι αποδιωγμένος. σαν ένας εργάτης, σαν ένας άεργος ή ένας απεργός που αγωνίζεται σε δίκαιη απεργία.
- Μπορεί να είναι ασφαλιστής Κι ακόμη πωλητής ανεμιστήρων...
- Θ' ανεβαίνει, αδιάκοπα σκαλοπάτια, θα σταματά σε κεφαλόσκαλα μ' ένα χαμόγελο γλυκό στο θλιμμένο του πρόσωπο...
- Μα το κατώφλι σας είναι τόσο σκοτεινό...
- Άλλωστε, πώς να δεις το χαμόγελο αυτών που διώχνεις!

ΜΕΝΟΥΜΕ
ΑΣΦΑΛΕΙΣ

Martin Niemöller

(Μάρτιν Νίμελερ) (1892-1984)

«Πρώτα ήρθαν...»

«Όταν οι Ναζί πήραν τους
κομμουνιστές,
εσιώπησα,

δεν ήμουν δα κομμουνιστής.

»Όταν έκλεισαν μέσα τους
σοσιαλδημοκράτες,
εσιώπησα,

δεν ήμουν δα σοσιαλδημοκράτης.

»Όταν πήραν τους συνδικαλιστές,
εσιώπησα,

δεν ήμουν δα συνδικαλιστής.

»Όταν πήραν εμένα, δεν υπήρχε
κανείς πλέον, που να μπορούσε
να διαμαρτυρηθεί».

ΜΕΝΟΥΜΕ
ΑΣΦΑΛΕΙΣ

Η χριστιανική αντίληψη της ευθύνης (Θεός-άνθρωπος-κόσμος)

ΕΡΓΑΣΙΑ Ψηφιδωτό από το Μονρέαλε της Σικελίας, 13ος αι.

- Γένεση 2,15: «Πήρε, λοιπόν, ο Κύριος ο Θεός τον άνθρωπο και τον έβαλε μέσα στον κήπο της Εδέμ για να τον καλλιεργεί και να τον προσέχει».

Οι μαθητές αλάτι και φως του κόσμου

- Μτ 5, 14-16: «Ό,τι είναι το αλάτι για την τροφή, είστε κι εσείς για τον κόσμο. Αν το αλάτι χάσει την αρμύρα του, πώς θα την ξαναποκτήσει; Δε χρησιμεύει πια σε τίποτε· το πετούν έξω στο δρόμο και το πατούν οι άνθρωποι. Εσείς είστε το φως για τον κόσμο· μια πόλη χτισμένη ψηλά στο βουνό, δεν μπορεί να κρυφτεί. Οι άνθρωποι, όταν ανάψουν το λυχνάρι, δεν το βάζουν κάτω από το δοχείο με το οποίο μετρούν το σιτάρι, αλλά το τοποθετούν στο λυχνοστάτη, για να φωτίζει όλους τους ανθρώπους του σπιτιού. Έτσι να λάμψει και το δικό σας φως μπροστά στους ανθρώπους, για να δουν τα καλά σας έργα και να δοξολογήσουν τον ουράνιο Πατέρα σας».

Ανιδιοτελής προσφορά

- *Μτ 20, 26-28: «Όποιος θέλει να γίνει μεγάλος ανάμεσά σας, πρέπει να γίνει υπηρέτης σας· κι όποιος από σας θέλει να είναι πρώτος, πρέπει να γίνει δούλος σας. Όπως κι ο Υιός του Ανθρώπου δεν ήρθε για να τον υπηρετήσουν, αλλά για να υπηρετήσει και να προσφέρει τη ζωή του λύτρο για όλους».*

Η αποστολή των μαθητών

- [Μτ 28, 18-20](#)¹⁸Ο Ιησούς τους πλησίασε και τους είπε: «Ο Θεός μου έδωσε όλη την εξουσία στον ουρανό και στη γη. 19Πηγαίνετε λοιπόν και κάνετε μαθητές μου όλα τα έθνη, βαφτίζοντάς τους στο όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος 20και διδάξτε τους να τηρούν όλες τις εντολές που σας έδωσα. Κι εγώ θα είμαι μαζί σας πάντα, ως τη συντέλεια του κόσμου». Αμήν.

Ελευθερία και ευθύνη

- Χαρακτηριστικό γνώρισμα των ανθρώπων της εποχής μας, ιδίως των νέων, είναι το αίτημα της ελευθερίας σε όλους τους τομείς της ζωής αλλά όχι και της ευθύνης που συνεπάγεται η ελευθερία.
- Στο συναπάντημα ελευθερίας και ευθύνης βρίσκεται η ολοκλήρωση του ανθρώπου.
- Σάρτρ: *“Είμαι καταδικασμένος να είμαι ελεύθερος”*.
- Απ. Παύλος: *“Είμαι δημιουργημένος από το Θεό με το προνόμιο να είμαι ελεύθερος. Μόνο που το προνόμιο αυτό συνεπάγεται και ανάλογη προσωπική ευθύνη”*.

Καραβιδόπουλου, Ιω., Η ελευθερία και η ευθύνη του ανθρώπου.

Ελευθερία και ευθύνη

- Ο Απ. Παύλος στην Α΄ προς Κορινθίους επιστολή (6,12) γράφει: *“Όλα μου επιτρέπονται. Σωστά. Όλα όμως δεν είναι προς το συμφέρον. Όλα μου επιτρέπονται, εγώ όμως δεν θα αφήσω τίποτε να με κυριέψει”*.
- Στο *“όλα μου επιτρέπονται”* βρίσκεται η ελευθερία του ανθρώπου.
- Στο *“εγώ όμως δεν θα αφήσω τίποτε να με κυριέψει”* βρίσκεται η ευθύνη του.

Καραβιδόπουλου, Ιω., Η ελευθερία και η ευθύνη του ανθρώπου.

Θεολογική θεώρηση της οικονομικής κρίσης

- Η εκκλησιαστική ζωή συνδέεται στενά με την ασκητικότητα και την ολιγάρκεια. Και οι Χριστιανοί πρέπει να ζουν με λιτότητα.
- Δυστυχώς όμως σε υπερκαταναλωτικές κοινωνίες δεν βιώνεται η άσκηση, που είναι η βάση της χριστιανικής ζωής. Λέγοντας δε άσκηση εννοούμε την καλή χρήση των υλικών αγαθών που είναι αναγκαία για την ζωή και όχι την συσσώρευση και την υπερκατανάλωση αυτών. [...]
- Η ευθύνη της οικονομικής κρίσεως ανήκει και σε όσους κατά καιρούς διαχειρίζονται τα κοινά πράγματα, όταν δεν δίνουν σωστές κατευθύνσεις στον λαό, αλλά τον προκαλούν ακόμη περισσότερο. όταν δεν διαχειρίζονται καλά τους εισπραττόμενους φόρους, οι οποίοι πρέπει να είναι ανταποδοτικοί· όταν δεν ομιλούν την αλήθεια, δεν σέβονται τους ανθρώπους που τους εμπιστεύθηκαν και δεν λαμβάνουν μέτρα με υψηλό αίσθημα δικαιοσύνης.
- Η ευθύνη τους είναι μεγάλη, διότι κατά τον Μέγα Βασίλειο: “τα των αρχόντων κακά, συμφορά τοις αρχομένοις γίνεται” [...]

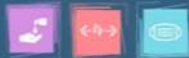
- Ι. Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, Εγκύκλιος υπ. αριθμ. 2894: «Θεολογική θεώρηση της οικονομικής κρίσεως» (15/3/2010).

Τιβεριάδα και Νεκρά Θάλασσα

- Στην Παλαιστίνη υπάρχουν δύο λίμνες πασίγνωστες. Στο βορρά η λίμνη της Τιβεριάδος, στο νότο η Νεκρά Θάλασσα.
- Η Τιβεριάδα είναι μικρή λίμνη αλλά ζωντανή, έχει πολλά ψάρια κι εκεί ψάρευαν οι μαθητές του Χριστού.
- Η Νεκρά θάλασσα είναι 3-4 φορές μεγαλύτερη, αλλά είναι Νεκρά, δεν έχει ίχνος ζωής.
- Τις δύο λίμνες τις συνδέει ο Ιορδάνης ποταμός. Ξεκινάει από την Τιβεριάδα και καταλήγει στη Νεκρά θάλασσα.
- Κι εδώ συμβαίνει το παράδοξο φαινόμενο.
- Αιώνες τώρα η μικρή λίμνη της Τιβεριάδος προσφέρει το νερό της μέσω του Ιορδάνου στη Νεκρά θάλασσα. Και όμως δεν αδειάζει αλλά παραμένει ζωντανή.
- Η Νεκρά θάλασσα αιώνες τώρα δέχεται το νερό της Τιβεριάδος, αλλά δεν ζωντανεύει, παραμένει νεκρή.
- Αυτές οι δύο λίμνες είναι τύπος και εικόνα του ανθρώπου.
- Ο αγαπών άνθρωπος αισθάνεται υπεύθυνος για τον άλλο άνθρωπο κενώνεται, δίνει, προσφέρει και προσφέρεται, αλλά παραμένει ζωντανός και δεν στερείται.
- Ο άνθρωπος που γυρίζει γύρω από τον εαυτό του και λατρεύει μόνο τον εαυτό του και δεν έχει μάθει να δίνει παρά μόνο να παίρνει, παραμένει νεκρός.
- Αντωνόπουλος, Ν., αρχιμανδρίτης (2007). Υπεύθυνοι για όλα. Αθήνα: Ακρίτας, σ. 16-17, 159-160.

Δύο παραλλαγές στο κεφ. 25 του κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο

Ἦμουν πεινασμένος
και σεις ιδρύσατε ένα σύλλογο
με ανθρωπιστικούς σκοπούς,
όπου συζητούσατε
για την πείνα μου.

Ἦμουν στῆ φυλακή
και σεις τρέχατε στην εκκλησία
για να προσευχηθείτε
για την απελευθέρωσή μου.

Ἦμουν γυμνός
και σεις συζητούσατε σοβαρά
για τις ηθικές συνέπειες
της γύμνιας μου.

Ἦμουν ἄρρωστος
και σεις γονατίζατε
για να ευχαριστήσετε το Θεό
που σας έδωσε υγεία.

Ἦμουν ἄστεγος
και σεις μου κάνατε κήρυγμα
για τον πλούτο της αγάπης
του Θεού.

Φαίνεστε πως είστε
τόσο ευσεβείς,
τόσο κοντά στο Θεό.

Ὅμως ἐγὼ πεινώ,
εἶμαι πάντα μόνος,
γυμνός και ἄρρωστος,
φυλακισμένος κι ἄστεγος.

(ἀπὸ τὸ βιβλίο τῶν Sigrid και Klaus Berg: "Wer den Nächsten sieht, Gott: Das Grundgebot der Liebe", τόμ. 3ος τῆς σειράς: "Biblische Texte verfremdet", München 1986)

Θα απορήσεις όταν θα λέει:
πεινούσα για έναν καλοσυνάτο λόγο
και συ μου γλυκομίλησες.
Περίμενα να με καταλάβει κάποιος
και συ μ' άκουσες φιλικά.
Δεν είχα κανένα που να μ' εμπιστεύε-
ται

και συ ζήτησες τη συμβουλή μου.
Πεινούσα και μου έδωσες να φάω.

Διψούσα για σένα
και συ με κοίταζες ανθρωπινά.

Ἦμουν σε ἀπελπισία
και συ με έσφιξες ἀδελφικά στην α-
γκαλιά σου.
Διψούσα και μου έδωσες να πω.

Ἦλθα ἀπὸ ξένη χώρα
και συ μου άνοιξες την πόρτα σου.
Δεν είχα το χρώμα του δέρματος σου
και συ δεν άφησες να καταλήξω στο
γκέτο.

Ξένος ἦμουν και συ με δέχτηκες.
Δε μιλούσα ὡπως εσύ
και συ δε με πρόσβαλες.

Ἦμουν ένα τίποτα τῆς κοινωνίας
και συ δε μ' έφτυσες.
Γυμνός ἦμουν και συ μου έδωσες το
ρούχο σου.

Δεν μπορούσα να πιστεύω
και συ δεν ἀπελπίστηκες για μένα.

Ἄρρωστος ἦμουν και συ με επισκέ-
φτηκες.

Φυλακισμένος ἦμουν στο Εγὼ μου
και συ είχες μαζί μου υπομονή.

Ἦμουν μπλεγμένος σε πολλά
και συ ἀπ' ὅλα μ' έβγαλες.
Τα είχα παρατήσει ὅλα
και συ με την τρυφερότητά σου
ἀπ' τ' ἀδιέξοδά μου μ' ελευθέρωσες.
Φυλακισμένος ἦμουν και ἦρθες να με
δεις.

Θα απορήσεις, θα διερωτηθείς,
θα θαιμάσεις, θα γελάσεις,
ἀπὸ εὐτυχία θα χορέψεις!...

(ἀπὸ τὸ γερμ. βιβλίο Θεολογικῶν
"Zielfelder ru 7/8", München 1976, 144)

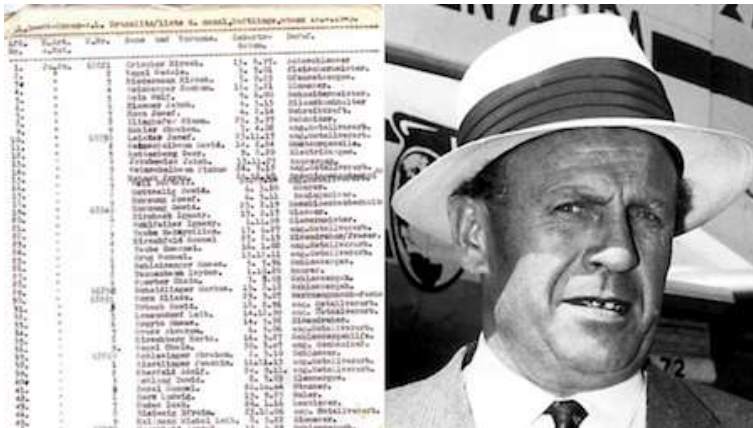
Ερνέστο Τσε Γκεβέρα

Ο Τσε Γκεβέρα στη «Σπιναλόγκα» του Περού.

- Τον Ιανουάριο του 1952 ο Τσε Γκεβέρα, ενώ ήταν φοιτητής ιατρικής, ξεκίνησε ένα ταξίδι στη Λατινική Αμερική με το φίλο του Αλμπέρτο Γρανάδο.
- Κατά τη διάρκεια της εξερεύνησης γνώρισαν από κοντά την κοινωνική αδικία, όταν έζησαν για λίγο με τους εργάτες των ορυχείων, με τους απόγονους Ινδιάνων, ακόμα και με ασθενείς που έπασχαν από λέπρα.
- Ένας από τους σταθμούς των δυο νέων, ήταν η κοινότητα των λεπρών ασθενών του Σαν Πάμπλο, που βρισκόταν στις όχθες του Αμαζονίου, στο Περού. Οι ασθενείς ζούσαν στη μία πλευρά του ποταμού. Οι γιατροί και οι νοσοκόμες στην ακριβώς απέναντι. Ο Γκεβέρα και ο Γρανάδο έμειναν στο γκέτο περίπου τρεις εβδομάδες και βοήθησαν τους γιατρούς στη φροντίδα των ασθενών.
- Οι δύο φοιτητές αρνήθηκαν να φορέσουν γάντια όταν ήρθαν σε επαφή με τους λεπρούς, ξεσηκώνοντας τους υπόλοιπους εργαζόμενους, που τηρούσαν αυστηρά όλα τα μέτρα ασφαλείας για να μην κολλήσουν την ασθένεια.
- Ανάμεσα στους ανθρώπους που φρόντιζαν τους ασθενείς ήταν και κάποιες καλόγριες που διακρίνονταν για τη σκληρότητά τους, καθώς δεν έδιναν φαγητό και νερό στους ασθενείς που δε συμμετείχαν στην ομαδική προσευχή.

Όσκαρ Σίντλερ

- Γερμανός επιχειρηματίας, ο οποίος έγινε γνωστός όταν έσωσε περίπου 1.200 Εβραίους από βέβαιο θάνατο από τα χέρια των Ναζί στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου στην Πολωνία και στην Τσεχοσλοβακία.
- Χρησιμοποιώντας τους σαν εργάτες στα εργοστάσια του, τους προστάτεψε από την βιαιότητα των Ναζί και βοήθησε στη συνέχεια γενεών πολλών εβραϊκών οικογενειών.

Nicholas Winton, ο "Βρετανός Σίντλερ"

- Στα τέλη του 1938, ο Winton, που ήταν τότε νεαρός υπάλληλος του χρηματιστηρίου του Λονδίνου, πήγε στην Πράγα, έπειτα από πρόσκληση ενός φίλου του που εργαζόταν στη βρετανική πρεσβεία και που ζητούσε τη βοήθειά του, καθώς ένα μέρος της τότε Τσεχοσλοβακίας βρισκόταν κάτω από τη ναζιστική μπότα και η χώρα ήταν γεμάτη καταυλισμούς προσφύγων.
- Ο Winton ξεκίνησε μια μεγάλη επιχείρηση, ανοίγοντας ένα "γραφείο" στην Πράγα, όπου υποδεχόταν Εβραίους γονείς που προσπαθούσαν να βρουν ένα ασφαλές καταφύγιο για τα παιδιά τους. Εκείνος αναλάμβανε να τους βρει μία ανάδοχη οικογένεια που θα το υιοθετούσε, καθώς αυτό ήταν απαραίτητο για να εκδοθεί βίζα στη Βρετανία, ενώ συγκέντρωνε και χειριζόταν τα χρήματα για τη μεταφορά των παιδιών με τρένο.
- Τον Μάρτιο του 1939, το πρώτο τρένο αναχώρησε από την Πράγα και τους επόμενους μήνες συνολικά 669 παιδιά διασώθηκαν με ασφάλεια, φτάνοντας στη Βρετανία με 8 τρένα.
- Για περίπου 50 χρόνια κανείς δεν γνώριζε τι είχε κάνει ο Winton, ούτε καν η οικογένειά του, μέχρι που η σύζυγός του ανακάλυψε κάποια έγγραφα στη σοφίτα τους.

Ατομική και συλλογική ευθύνη

Ο μικρός πρίγκιπας

- Ο μικρός πρίγκιπας έφυγε να δει ακόμη μια φορά τα τριαντάφυλλα...
- Κι ήρθε ξανά στην αλεπού.
- -Αντίο, είπε.
-Αντίο, είπε η αλεπού. *Ιδού το μυστικό μου. Είναι πολύ απλό: βλέπουμε μόνο με την καρδιά. Την ουσία δεν μπορούμε να την δούμε με τα μάτια.*
-Την ουσία δεν μπορούμε να την δούμε με τα μάτια, επανέλαβε ο μικρός πρίγκιπας για να το θυμάται.
-Είναι ο χρόνος που ξόδεψες για το τριαντάφυλλό σου που κάνει το λουλούδι σου τόσο σημαντικό για εσένα.
-Είναι ο χρόνος που ξόδεψα για τριαντάφυλλό μου..., έκανε ο μικρός πρίγκιπας για να μην το ξεχάσει.
-Οι άνθρωποι έχουν λησμονήσει αυτή την αλήθεια, είπε η αλεπού. Εσύ όμως, δεν πρέπει να την ξεχνάς. **Ευθύνεσαι –για πάντα- γι’ αυτό που έχεις εξημερώσει. Είσαι υπεύθυνος για το τριαντάφυλλό σου...**
-Είμαι υπεύθυνος για το τριαντάφυλλό μου..., επανέλαβε ο μικρός πρίγκιπας για να το θυμάται.

Πηγή: Από το βιβλίο "["Ο μικρός πρίγκιπας"](#)", Αντουάν Ντε Σαιντ-Εξυπερύ, Εκδόσεις Νεφέλη

Ρομπέν των Δασών

- Ο Ρομπέν των Δασών (αγγλ. *Robin Hood*) είναι ο αρχετυπικός Άγγλος λαϊκός ήρωας: ένας αβρός κι ευσεβής παράνομος της μεσαιωνικής εποχής, ο οποίος είναι διάσημος από σύγχρονες εκδοχές του θρύλου για το γεγονός ότι άρπαζε χρήματα από τους πλούσιους και τα μοίραζε στους φτωχούς, πολεμώντας την τυραννία και την αδικία.
- Επίσης παρουσιάζεται ως ένας δεινός τοξοβόλος.
- Αυτός κι οι ακόλουθοί του συνήθως συσχετίζονται με το Δάσος του Σέργουντ στο Νότιγχαμ.

Είχε ο Έλληνας ατομική ευθύνη;

- Ατομική ευθύνη σημαίνει να κάνουμε εμείς πρώτοι αυτά που περιμένουμε από τους άλλους και από το κράτος. Σημαίνει αυτενέργεια σε κρίσιμες ή λιγότερο κρίσιμες εθνικές στιγμές.
- Ατομική ευθύνη σημαίνει ότι αντιδρούμε όταν βλέπουμε το κακό δίπλα μας.
- Ατομική ευθύνη είναι να μάθουμε στα παιδιά μας να μη γίνουν σαν κι εμάς, να γίνουν καλύτεροι προκειμένου να κάνουν καλύτερη και τη χώρα.
- Αν εμείς δεν κάνουμε κάτι, μην περιμένουμε να κάνουν οι άλλοι.
- Οι μεγάλες ανατροπές στην Ιστορία έγιναν από μικρές επαναστάσεις.
- Αν ο καθένας συμβάλλει καθημερινά, βάζοντας το προσωπικό του λιθαράκι, στην αλλαγή της κοινωνίας, τότε η κοινωνία μπορεί να αλλάξει.
- Ο Λέων Τολστόι έχει γράψει: «Ένας από τους πιο κοινούς πειρασμούς ο οποίος όμως οδηγεί στις μεγάλες συμφορές είναι ο πειρασμός των λέξεων: «Όλοι έτσι κάνουν».